

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 76/2023-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu [REDACTED] a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa [REDACTED] 27 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Jarabica, s. r. o., Kutlíkova 17, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Jarabica, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 432/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 432/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Malacky **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur** a sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Malacky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **667,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam **nevýhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie 6 100 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Ústavnému súdu bola 18. októbra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej finančné zadosťučinenie 15 200 eur a náhradu trov konania.

3. Ústavný súd uzneseniami č. k. I. ÚS 76/2023 z 9. februára 2023 a č. k. III. ÚS 80/2023 zo 16. februára 2023 prijal ústavné sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 7/2023 z 15. marca 2023 spojil konania o ústavných sťažnostiach sťažovateľov na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. I. ÚS 76/2023.

4. Zo sťažovateľmi predneseného skutkového stavu, chronológie úkonov a vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 432/2013 vyplýva, že na okresnom súde prebieha pod sp. zn. 5 C 432/2013 konanie o zrušenie podielového spoluvlastníctva na základe žaloby podanej 3. decembra 2013. Sťažovateľka vystupuje v konaní ako žalovaná v 9. rade a sťažovateľ vystupuje od 10. februára 2020 ako právny nástupca žalovaného v 10. rade [REDAKOVANÉ], ktorý pristúpil do konania uznesením okresného súdu právoplatným 13. júna 2018.

4.1. Po úvodných procesných úkonoch okresného súdu sa prvé nariadené pojednávanie vo veci konalo 19. februára 2015, ktoré bolo odročené na účel obhliadky nehnuteľnosti na 2. marec 2015.

4.2. Po doplnení žaloby 13. mája 2015 okresný súd vydal uznesenie o pristúpení [REDAKOVANÉ] do konania 2. mája 2018.

4.3. Dňa 25. septembra 2018 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, na ktorom sa žalobcovia aj žalovaní zhodne vyjadrili, že najlepším riešením celej situácie bude komplexné vyporiadanie podielového spoluvlastníctva tak, aby sa zrušilo a vyporiadalo podielové spoluvlastníctvo nielen žalobcov, ale aj žalovaných. Pojednávanie bolo odročené na 16. október 2018 na účel prednesu záverečných rečí. Tento termín bol však zrušený a pojednávanie odročené na neurčito na rozhodnutie o pristúpení pôvodne žalovaných v 8. a 11. rade do konania na strane žalobcov (o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 13. januára 2019).

4.4. Pojednávanie nariadené na 4. jún 2019 okresný súd odročil na neurčito z dôvodu, že budú zisťovaní zákonní dedičia zomrelého [REDAKOVANÉ] – pôvodne žalovaného v 10. rade, a na tomto základe 26. augusta 2019 uznesením prerušil konanie a následne 24. januára 2020 vydal uznesenie o tom, že v konaní po zomrelom [REDAKOVANÉ] pokračuje s jeho dedičom – sťažovateľom.

4.5. Pojednávanie nariadené na 29. september 2020 sa neuskutočnilo z dôvodu povinnej karantény zákonného sudcu a bolo odročené na 8. december 2020, keď prebehlo vo veci pojednávanie odročené na 2. február 2021, pričom tento termín pojednávania bol v januári 2021 zrušený, keďže právny zástupca sťažovateľov požiadal o poskytnutie dodatočnej lehoty na vypracovanie geometrického plánu a znaleckého posudku. Geometrický plán a znalecký posudok predložili

sťažovatelia súdu 11. mája 2022. Po zistení, že žalobcovia v 1 a 2. rade nie sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, vydal okresný súd 2. februára 2023 uznesenie o pokračovaní v konaní s ich právnymi nástupcami. Dňa 7. marca 2023 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci samej, ktoré bolo po oznámení skutočnosti, že došlo k zmene vo vlastníctve spoločnej nehnuteľnosti (predaj spoluvlastníckeho podielu niektorými žalovanými vrátane sťažovateľky), odročené na neurčito. Napadnuté konanie okresného súdu nebolo ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovateľka namieta celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvá 8 rokov a 9 mesiacov. Sťažovateľ argumentuje, že od vstupu jeho právneho predchodcu do konania trvá predmetný spor už 4 a pol roka. Zároveň argumentujú aj obdobiami nečinnosti okresného súdu. Sťažovateľka ako účastníčka napadnutého konania od jeho začiatku poukazuje na obdobie nečinnosti v trvaní 9 mesiacov od podania vyjadrenia žalobcov do vykonania obhliadky nehnuteľností, na absolútnu nečinnosť okresného súdu v trvaní 3 rokov od doplnenia žaloby 13. mája 2015 do vydania uznesenia o pristúpení [REDAKOVANÉ] ako ďalšieho žalovaného do konania 2. mája 2018. Ďalšiu nečinnosť v trvaní 7 mesiacov vzhládajú sťažovatelia v období medzi vydaním uznesenia o pokračovaní v konaní so sťažovateľom 24. januára 2020 a predvolaním na pojednávanie z 11. augusta 2020 a v trvaní 21 mesiacov od zrušenia pojednávania nariadeného na 2. február 2021 do podania ústavných sťažností. Na základe uvedeného sú toho názoru, že okresný súd v napadnutom konaní nerozhodol v primeranej lehote a bez priet'ahov, čím zasiahol do ich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Tento postup okresného súdu spôsobuje zásah aj do práva sťažovateľov vlastniť majetok, preto si uplatňujú aj nárok na priznanie finančného zadosťučinenia, a to sťažovateľka vo výške 15 200 eur a sťažovateľ vo výške 6 100 eur, ktoré vyčíslili na základe prekročenia štatisticky priemernej dĺžky civilného konania na okresnom súde, povahu veci, dĺžku konania a doterajšiu rozhodovaciu prax.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení, ktorého obsahom je aj chronologický prehľad procesných úkonov, odkázal na vyjadrenie vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 507/2022, predmetom ktorého bolo rovnaké konanie vedené pod sp. zn. 5 C 432/2013. V tomto vyjadrení poukázal na procesnú a skutkovú zložitnosť prejednávanej veci (zmeny procesného postavenia časti zo žalovaných na stranu žalobcov, právne nástupníctvo pri zmenách vlastníctva a úmrtí). Vyporiadanie spoluvlastníctva reálnou deľbou navyše vyžaduje rozsiahlejšie dokazovanie vrátane obhliadky a spracovania geometrického plánu, ako aj náročnejšie právne posúdenie. Z ústavnej sťažnosti ani z obsahu spisu a zo skutkových okolností veci nevyplýva jej zvýšený význam pre sťažovateľov. Dĺžka konania je čiastočne ovplyvnená aj postupom samotných strán sporu vrátane sťažovateľov (zmeny v dôsledku právneho nástupníctva, ktoré nie je možné pripísať

na vrub sťažovateľom, ale ani na vrub konajúcemu súdu, zmeny návrhov žalobcami, zmena postoja žalovaných k žalobe). Sťažovatelia cestou právneho zástupcu sami požiadali o dodatočnú lehotu na vypracovanie geometrického plánu a znaleckého posudku, pričom výber znalca sťažovateľmi bez odsúhlasenia protistranou následne namietali žalobcovia. Okresný súd poukazuje na to, že sťažovatelia nevyužili právo obrátiť sa na predsedu súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Vo vyjadrení zdôraznil aj špecifickú históriu okresného súdu, ktorá bola v minulosti poznačená stavom permanentnej dlhoročnej personálnej poddimenzovanosti, keď počet miest sudcov nezodpovedal reálnej zaťaženosti súdu. S poukazom na počet vecí tak nebolo objektívne možné zabezpečiť konanie bez prietahov vo všetkých veciach. Postup vo všetkých sporových veciach bol od marca 2020 až do mája 2021 významne ovplyvnený výskytom ochorenia COVID-19 a opakovane vyhláseným núdzovým stavom, ktorý umožňoval nariadiť pojednávanie len vo veciach, ktoré neznesú odklad, pričom vec sťažovateľov takouto vecou nie je.

III.2. Replika sťažovateľov:

8. Sťažovatelia vo svojej replike okrem iného uviedli, že zmena účastníkov konania sama osebe nezakladá procesnú zložitost prípadu, nemožno im klásť za vinu riadne uplatňovanie ich procesných práv ani vstup ich právneho zástupcu do konania. Na ujmu účastníkov konania nemôže byť poddimenzovanosť či množstvo vybavovaných spisov. K postupu okresného súdu zdôraznili, že v priebehu čakania na predloženie geometrického plánu sťažovateľmi mu nič nebránilo doručovať vlastné procesné rozhodnutia či vyjadrenia žalobcov, rovnako ani pandémie nebránila doručovaniu, ku ktorému okresný súd pristúpil až po podaní ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

10. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o neprimeranej celkovej dĺžke konania, ako aj viacerých obdobiach nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 264/2021).

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

15. V úvode ústavný súd konštatuje, že o rovnakej ústavnej sťažnosti iných žalovaných v napadnutom konaní, zastúpených rovnakým právnym zástupcom, v ktorom namietali porušenie rovnakých práv postupom súdu v napadnutom konaní, rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 507/2022 z 25. januára 2023 tak, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu konať bez zbytočných prietahov, sťažovateľom priznal finančné zadosťučinenie každému vo výške 1 800 eur a náhradu trov právneho zastúpenia. V prejednávanej veci preto ústavný súd vychádzal aj zo záverov vyslovených už v citovanom náleze, na ktoré odkazuje.

16. Okresný súd zakladá obhajobu svojho doterajšieho postupu v napadnutom konaní na tvrdení o skutkovej a procesnej zložitosti veci. Ústavný súd toto tvrdenie okresného súdu čiastočne akceptuje a v tejto súvislosti konštatuje, že obsah predloženého spisu odôvodňuje prijatie čiastkového záveru o tom, že napadnuté konanie je zložitejšie tak zo skutkového hľadiska, keďže si v záujme zistenia skutkového stavu vyžadovalo vykonanie časovo náročnejšieho dokazovania (obhliadka na mieste, vyhotovenie geometrického plánu a znaleckého posudku), ale aj z hľadiska procesného, keď v konaní na oboch sporových stranách vystupuje viacero subjektov, ktorých počet sa v priebehu konania rozširoval a menil z dôvodu zmeny procesného postavenia časti zo žalovaných na stranu žalobcov a tiež z dôvodu právneho nástupníctva pri zmenách vlastníctva a úmrtí. S uvedenými zmenami sa musel okresný súd priebežne procesne vysporiadať. Zároveň však ústavný súd uvádza, že žiadna právna ani skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť viac ako 9 rokov trvajúce súdne konanie na súde jednej inštancie, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Predznamenáva však, že uvedené skutočnosti zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp.

Európskeho súdu pre ľudské práva v prejednávanej veci nejde o konanie, pri ktorom je daná zvýšená požiadavka na jeho rýchlosť.

17. K správaniu sťažovateľov ústavný súd uvádza, že tu možno badať určitú mieru zodpovednosti na predĺžení konania tým, že sťažovatelia, zastúpení právnym zástupcom, svojím podaním doručeným súdu 15. januára 2021 požiadali o poskytnutie dodatočnej lehoty na vypracovanie geometrického plánu a znaleckého posudku, v dôsledku čoho bolo pojednávanie nariadené na 2. február 2021 zrušené, pričom predmetné dôkazy predložili súdu napokon až 11. mája 2022. Ústavný súd aj uvedené skutočnosti zohľadňoval pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

18. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu. Z obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci vyplýva, že konanie sa začalo podaním žaloby 3. decembra 2013 a až do dňa vydania tohto rozhodnutia stále prebieha (nielen bez jeho právoplatného skončenia, ale bez vydania meritórneho rozhodnutia okresného súdu ako súdu prvej inštancie) už viac ako 9 rokov. Uvedená dĺžka konania je už sama osebe ústavnoprávne neakceptovateľná. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd nepovažoval za potrebné rekapitulovať priebeh napadnutého konania a podrobne skúmať postup okresného súdu, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu. Ústavný súd však zistil, že napadnuté konanie sa vyznačuje aj viacerými obdobiami absolútnej nečinnosti okresného súdu, *in concreto* i) od 18. mája 2015, keď bol súdu doručený návrh na pripustenie do konania žalovaného [REDAKOVANÉ], do 2. mája 2018, keď súd rozhodol o pristúpení uvedeného subjektu do konania na strane žalovaných, ii) od 1. júla 2014, keď bolo súdu doručené vyjadrenie žalobcov k vyjadreniu žalovaných, do 19. februára 2015, keď bolo uskutočnené pojednávanie a iii) od 24. januára 2020, keď bolo vydané uznesenie o pokračovaní v konaní so sťažovateľom ako dedičom pôvodne žalovaného v 10. rade, do 8. decembra 2020, keď bolo uskutočnené pojednávanie.

19. K argumentácii okresného súdu v súvislosti s vplyvom objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) na plynulosť súdnych konaní dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd koniec koncov už zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 27/2022, pozn.), no v okolnostiach danej veci musí zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v roku 2020 a v roku 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (počas predchádzajúcich šiestich rokov trvania napadnutého konania, pozn.) na to, aby vykonal či už pojednávania, alebo aj na samotné rozhodnutie sporu v merite veci. Čiže ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka nie je spôsobilá okresný súd zbaviť zodpovednosti za jeho neefektívny postup, nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

20. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že k celkovej dĺžke napadnutého konania prispela najmä enormná zaťaženosť dotknutého súdneho oddelenia vyplývajúca z dlhoročnej personálnej poddimenzovanosti okresného súdu, ústavný súd vníma predmetné tvrdenie okresného súdu ako objektívne, na strane druhej dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie

uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Preto aj keď prednesené tvrdenia okresného súdu nebolo vzhľadom na poskytnutie ochrany namietaných práv možné úplne akceptovať, *ipso facto* ústavný súd pripomína, že prednostne by malo byť v záujme Slovenskej republiky a zodpovedných orgánov verejnej moci, aby nepriaznivý stav výkonu súdnej moci reflektovali a svoju činnosť koncentrovali na prijatie opatrení, ktoré by vo svojom výsledku implikovali stav náležitého poskytnutia ochrany namietaným právam, pretože v právnom štáte nie je želaný stav, aby nedostatočné personálne obsadenie orgánu súdnej moci viedlo k ďalšiemu porušeniu práv fyzických a právnických osôb, okrem už tých, ktorých ochrany sa v konaní pred všeobecným súdom domáhajú (I. ÚS 264/2021).

21. Ústavný súd pripomína, že v prípade sťažovateľa došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), a to na základe univerzálnej sukcesie. Vstupom subjektov do existujúceho konania nevzniká nový procesnoprávny vzťah, ale „nové subjekty“ sú právnymi nástupcami pôvodných subjektov konania, pokračujú v konaní s rovnakým predmetom a v konaní pred orgánom verejnej moci sa naďalej domáhajú svojich práv alebo určenia povinností. Vstupom do konania na miesto žalobcu alebo žalovaného nedochádza k pristúpeniu do konania (§ 79 CSP) a ani k intervencii (§ 81 a nasl. CSP), ale dochádza k absolútnemu nahradeniu pôvodného subjektu konania novým subjektom, ktorý vstupuje aj do jeho práv a povinností, pričom ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu do konania (§ 80 ods. 1 a ods. 3 CSP), a teda si je vedomý aj existujúcich „výhod a nedostatkov“ prebiehajúceho konania (porov. I. ÚS 264/2021, publikované v ZNaU pod č. 49/2021). Na podklade uvedeného ústavný súd uzatvára, že sťažovateľ bol oprávnený namietat postup okresného súdu a porušenie svojich práv od právoplatnosti uznesenia o pripustení pristúpenia jeho právneho predchodcu do konania (od 13. júna 2018).

22. Ústavný súd preto s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez rozhodnutia v merite veci a na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a to ako vo vzťahu k sťažovateľke, ktorá bola jeho účastníčkou od počiatku 3. decembra 2013, ako aj vo vzťahu k sťažovateľovi, ktorého právny predchodca vstúpil do konania 13. júna 2018. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti žiadali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. S prihliadnutím na skutočnosť, že ústavný súd už okresnému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov v náleze č. k. II. ÚS 507/2022 z 25. januára 2023, tomuto ich návrhu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sa sťažovatelia v sťažnostnom návrhu domáhajú, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 200 eur (sťažovateľka), resp. 6 100 eur (sťažovateľ). Svoj návrh odôvodňujú neprimeranou dobou trvania napadnutého konania, ako aj negatívnym zásahom do svojich namietaných práv.

25. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľke ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní deviatich rokov (4 500 eur) a jeho nepriviligovaný charakter, avšak zohľadnil svoj záver o skutkovej a procesnej zložitosti veci a o miere zodpovednosti sťažovateľov za predĺženie konania (500 eur). Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 4 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Ústavný súd dopĺňa, že z predloženého spisu okresného súdu síce vyplýva, že na pojednávaní konanom 7. marca 2023 mu bolo oznámené, že spoluvlastnícky podiel sťažovateľky na spoločnej nehnuteľnosti bol predaný a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že žalobcovia navrhnú súdu vstup do konania nových žalovaných. V čase podania ústavnej sťažnosti (ako aj rozhodovania o nej) však bola (a je) sťažovateľka stále účastníčkou napadnutého konania.

27. Z dôvodu právneho nástupníctva sťažovateľa a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), sa dostatočne odôvodňuje záver, že intenzita zásahu do namietaných práv a slobôd nemôže byť u právnych nástupcov – *in abstracto* identická s rozsahom porušenia práv a slobôd subjektov, ktorí sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku (I. ÚS 264/2021, publikované v ZNaU pod č. 49/2021). Ústavný súd ustálil sumu finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania vo vzťahu k jeho právnemu predchodcovi, ktorý pristúpil do napadnutého konania až v roku 2018, teda 5 rokov (2 500 eur), pričom zohľadnil nižšiu intenzitu zásahu do namietaných práv a slobôd sťažovateľa ako právneho nástupcu (500 eur), a rovnako ako v prípade sťažovateľky skutkovú a procesnú zložitost' veci a mieru pričinenia na predĺžení konania (500 eur). Považoval preto priznanie sumy 1 500 eur sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku tohto nálezu).

28. Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 667,90 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Právny zástupca sťažovateľov žiadal o priznanie náhrady trov konania pri každej samostatne podanej ústavnej sťažnosti napriek tomu, že sa týkali toho istého konania vedeného okresným súdom a boli obsahovo identické s výnimkou obdobia namietaných prierahov v prípade sťažovateľa (od vstupu jeho právneho predchodcu do napadnutého konania). Ústavný súd preto nepovažoval tieto trovy konania za účelne vynaložené v zmysle § 251 CSP a rozhodol o nich podľa § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) (porov. I. ÚS 289/2020, I. ÚS 425/2019).

31. Ústavný súd priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti v roku 2022 a vyjadrenie sťažovateľov k vyjadreniu okresného súdu v roku 2023. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2022 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 193,83 eur, znížená o 50 % 96,92 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje pri dvoch sťažovateľoch sumu 434,20 eur za dva úkony uskutočnené v roku 2022. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2023 predstavuje sumu 208,67 eur, znížená o 50 % 104,33 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 12,53 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje pri dvoch sťažovateľoch sumu 233,70 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2023.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu